

Architectuur als stille dirigent

Zena Ndiaye

In het hart van Vilvoorde krijgt het centrum voor bijzondere jeugdzorg Tonuso een nieuwe thuisbasis. ZAmpone architecten en uma architecten combineerden de transformatie van een voormalig schoolgebouw met een nieuwbouwwolume om een thuis te creëren voor een twintigtal kinderen en jongeren. De architectuur zoekt daarbij nadrukkelijk naar huiselijkheid en ondersteunt de zorgfunctie zonder zich op te dringen. Een heldere ruimtelijke opbouw en een zorgvuldige organisatie van het dagelijks leven vormen de basis voor een veilige en herkenbare leefomgeving.

De opbouw van de site bepaalt zowel de relatie met de buurt als de organisatie van het programma. Het voormalige schoolgebouw, waarin zich vandaag de woonruimtes, studio's en werkplekken bevinden, ligt verscholen in het binnengebied en wordt bereikt via de Stationlei. Aan de andere zijde van het bouwblok, langs de Witherenstraat, staat een nieuw volume met extra studio's, een appartement voor gezinsbegeleiding, een buurtlokaal en een vergaderruimte voor de parochie. Zo maakt het nieuwe volume verbinding met de buurt, terwijl het bestaande gebouw in het binnengebied een beschermde omgeving biedt voor de meest kwetsbare bewoners. Een ruime tuin vormt de groene schakel tussen de twee volumes.

De transformatie van het oude schoolgebouw berust op een duidelijke ruimtelijke strategie. Hoewel de herbestemming zich beperkt tot een minimaal behoud van de gevels, worden de open structuur en de grote raamopeningen van het oorspronkelijke gebouw maximaal benut. De woonruimtes zijn opgebouwd als een aaneenschakeling van kamers, afgestemd op het formaat van een eengezinswoning. Vanuit de woonkamer leidt een sculpturale betonnen draaitrap naar een multifunctionele

tussenruimte. Die krijgt een intiemer karakter en biedt toegang tot de werkplekken van begeleiders. Via een strategisch geplaatst binnenraam houden zij van bovenaf toezicht zonder het gevoel van permanente controle op te roepen. De logistieke trappenkern, buiten het hoofdvolume geplaatst, vormt een neutrale ruggengraat die de circulatie tussen verdiepingen soepel regisseert.

Twee aparte ingangen en duidelijke circulatieroutes scheiden bewoners en personeel, zonder de verbindingen volledig te verbreken. Het centrum huisvest een gemengde leefgroep en een meisjesgroep, aangevuld met enkele jongeren die begeleid zelfstandig wonen. Strategische zichtlijnen en schuifdeuren maken snelle interventie mogelijk, terwijl jongeren intieme hoekjes behouden om zich terug te trekken. Opvallend is dat hogere niveaus niet op een gang uitkomen, maar direct op een leefruimte. Nabijheid tot kwalitatieve woonruimtes wordt zo niet aan het toeval overgelaten, maar bewust architecturaal ingebouwd. De architectuur werkt als een stille dirigent: ze faciliteert simultaan toezicht en geborgenheid.

ZAmpone architecten en uma architecten hebben het bescheiden budget kennelijk niet geïnvesteerd in materiaal, maar in ruimte – een keuze die zich dubbel en dik terugbetaalt. Tonuso toont dat een zorgvuldig ontwerp essentieel is voor een huiselijke sfeer. Tegelijk ondersteunt de ruimtelijke logica de zorgpraktijk. De opbouw maakt nabijheid mogelijk waar nodig en afstand waar gewenst. Met een beschermde binnenwereld, een subtiële verbinding met de buurt en een georganiseerde circulatie slaagt het project erin een veilige omgeving te creëren, zonder de complexiteit van de zorgfunctie te ontkennen.